

13-merkkisen ISMN-tunnuksen sovellusohjeet

(mukailtu julkaisusta Guidelines for the Implementation of 13-Digit ISMNs by International ISMN Agency)

Johdanto

Tunnuksen rakenne

Takautuva konversio

Kirjastot ja kirjastojärjestelmät

13-merkkisen ISMN-tunnuksen käytön ajoitus

Vastuu muutoksista

Yhteydet eri toimijoiden kesken

Usein esitetyt kysymykset

Johdanto

International Standard Music Number (ISMN) on toiminut nuottijulkaisujen tunnisteena vuodesta 1993 alkaen. ISMN tunnistaa julkaisun yksiselitteisesti koko sen elinkaaren ajan erilaisissa jakelukanavissa. ISMN palvelee avainelementtinä erilaisissa tilaus- ja inventointijärjestelmissä yhtä hyvin sekä kustantajien, kirjakauppojen, kirjastojen että musiikkialan toimijoiden tarpeissa. ISMN muodostaa perustan, kun kerätään tietoa uusista ja tulevista nuottijulkaisuista musiikkialan kustantajien ja eri toimijoiden erilaisiin tiedostoihin ja tietokantoihin. ISMN-tunnuksen käyttö helpottaa kustannusalalla oikeuksien hallintaa ja myyntitietojen seuranta.

Uudistettavassa ISO-standardissa, jonka on määrä ilmestyä vuoden 2008 aikana, puututaan ensimmäisen kerran ISMN-tunnuksen rakenteeseen tunnuksen käyttöönoton jälkeen. Jotta muutos saataisiin vietyä läpi mahdollisimman sujuvasti, on kaikkien musiikkikustannusalan toimijoiden mukautettava järjestelmänsä yhteensopiviksi uuden ISMN-tunnuksen kanssa 31.12.2008 mennessä. Kaikki ne järjestelmät, joissa ISMN-tunnusta käytetään sisäiseen tai ulkoiseen tiedonsiirtoon, on tarkistettava; samoin erilaisten julkaisujen ja niihin liittyvien aineistojen ISMN-tunnukset.

Nämä ohjeet eivät ratkaise kaikkia mahdollisia uudesta ISMN-tunnuksesta aiheutuvia ongelmia. Niiden ratkaiseminen vaatii koko musiikkialan tiivistä yhteistyötä kustantajista järjestelmätoimittajiin. Näiden ohjeiden tarkoitus on helpottaa ennalta tiedettyjen muutosten tuomia ongelmia, kun siirrytään 10-merkkisestä ISMN-tunnuksesta 13-merkkiseen vuoden 2008 aikana.

Tunnuksen rakenne

Uusi ISMN-tunnus on 13-merkkinen ja identtinen EAN-viivakoodin yhteydessä olevan 13-merkkisen EAN-tunnuksen kanssa, joka painetaan julkaisun takakanteen. Uuteen ISMN-tunnukseen tulee etuliite 979. Kirjain M korvataan numerolla 0. Esim.

ISMN 979-0-321-76543-1

979	musiikkimaakoodi
0	nuottijulkaisun yleistunnus
321	kustantajatunnus
76543	julkaisutunnus
1	tarkistusmerkki

ISMN-tunnusten takautuva muuttaminen 13-merkkiseksi

Kustantajat

Kustantajien tulisi mukauttaa uusi 13-merkkinen ISMN-tunnus omiin järjestelmiinsä. 10-merkkiset ISMN-tunnukset pitäisi muuttaa 13-merkkiseksi, jos niitä ei ole vielä annettu julkaisuille tai jos julkaisut ovat edelleen saatavilla 1.1.2009 jälkeen. Jo aiemmin painettuja nuottijulkaisuja ei tarvitse tarroittaa jälkikäteen.

Kaikkien ISMN-tunnuksia järjestelmissään käyttävien julkaisualan toimijoiden tulee varmistaa, että heidän järjestelmänsä ovat valmiita käsittelemään 13-merkkisiä ISMN-tunnuksia viimeistään vuoden 2008 loppuun mennessä. Aikataulujen yhteen sovittaminen ja eri toimijoiden yhteistyö koko julkaisualalla varmistaa sujuvan siirtymisen 13-merkkisen ISMN-tunnuksen käyttöön ja vähentää oleellisesti virheellisiä tunnuksia.

Kirjakaupat

Kirjakauppojen pitäisi olla valmiita ottamaan käyttöön 13-merkkinen ISMN-tunnus tilaus- ja laskutustoiminnassaan viimeistään 31.12.2008. Monet kirjakauppojen järjestelmät ovat jo nyt valmiit käsittelemään 13-merkkisiä EAN-järjestelmän viivakooditunnuksia. Manuaalinen varastokirjanpito ja jotkin muut käytännöt saattavat vaatia 10-merkkisten ISMN-tunnusten muuttamista 13-merkkiseksi.

Kirjastot ja kirjastojärjestelmät

Kirjastojen ja kirjastojärjestelmien, jotka käyttävät ISMN:ää luetteloissa ja bibliografisissa tietokannoissa, pitää pystyä tukemaan sekä 10- että 13-merkkistä ISMN-tunnusta niin pian kuin mahdollista.

Näiden järjestelmien pitää kyetä mukauttamaan järjestelmiinsä ne ISMN-tunnukset, jotka esiintyvät julkaisujen bibliografisissa tietueissa sekä takaamaan asiakkaalle löytyvyyden tietokannasta, käyttipä hän kumpaa tunnusta tahansa. Bibliografisten tietueiden takautuva konvertointi ei sitä vastoin ole tarpeen.

Online-hauissa ja käyttäjille räätälöidyissä toiminnoissa on oltava yhtäläinen mahdollisuus hakea 13- tai 10-merkkistä ISMN-tunnusta huolimatta siitä, missä muodossa ISMN-tunnus esiintyy yksittäisessä bibliografisessa tietueessa.

Julkaisuja hankittaessa on kirjastojen ja kirjastojärjestelmätoimittajien valmistauduttava siirtymään 13-merkkisten tunnusten käyttöön tilaus- ym. toiminnassa 1.1.2009 lähtien.

13-merkkisen ISMN-tunnuksen käytön ajoitus

Siirtymäkausi 13-merkkiseen ISMN-tunnukseen kestää jonkin aikaa, mutta 1.1.2009 lähtien pitäisi nuotteihin olla merkittynä vain 13-merkkisiä ISMN-tunnuksia. Siirtymisen nopeus riippuu yksittäisten musiikkialan kustantajien ja muiden toimijoiden valmiuksista.

Viivakoodi julkaisun takakannessa pysyy muuttumattomana, paitsi että silmin luettava tunnus pitää myös muuttaa 13-merkkiseksi tunnukseksi, jota edeltää kirjainlyhenne ISMN ja jossa numerosarjat on erotettu toisistaan väliviivoin.

Kustantajien ja kirjapainojen, jotka käyttävät omia ohjelmiaan viivakoodien luomisessa, on varmistuttava, että heidän ohjelmansa soveltuvat uuden 13-merkkisen ISMN-tunnuksen vaatimuksiin. Samoin heidän on varmistuttava, että heidän viivakoodiohjelmia tuottavat yhteistyökumppaninsa ovat ymmärtäneet oikein uuden ohjeet.

Vastuu muutoksista

Suosittelaa, että nuottijulkaisujen kustantajien organisaatiot, jotka ovat tekemisissä ISMN-tunnusten kanssa, tarkistavat mahdollisimman pian sekä manuaaliset että sähköiset järjestelmänsä, jotta ne pystyvät ottamaan vastaan 13-merkkisiä ISMN-tunnuksia. On myös suositeltavaa, että jokainen organisaatio valitsee henkilön vastaamaan siirtymävaiheesta. Ensisijaisesti tämä koskee kustantajien tietojärjestelmiä, mutta muutoksella on myös vaikutusta toimituksellisiin prosesseihin sekä myynti-, markkinointi-, suunnittelu- ja tuotantoyksiköihin, samoin tekijänpalkkioihin ja laskutukseen.

Ohessa lista 13-merkkisen ISMN-tunnuksen vaikutuksesta musiikkialaan

Kustantajat

- ISMN-tunnusten jakaminen
- tuotetiedot
- tuotantojärjestelmät
- sähköisen aineiston hankintajärjestelmät
- tilaustoiminta ja varastokirjanpito
- laskutus
- tekijänoikeudet ja sopimukset
- oikeuksien hallinta ja palkkiojärjestelmät

Kirjakaupat

- tilausjärjestelmät
- varastokirjanpito
- myyntijärjestelmät
- laskutus

Kirjastot

- luettelointipolitiikka
- lainausjärjestelmät
- aineistoluettelointi
- hankintajärjestelmät
- muut ISMN-tunnukseen liittyvät järjestelmät

Yhteydet eri yhteistyökumppaneiden kesken

Uuden standardin soveltamista nuottijulkaisujen kustantamisessa helpottavat yhteiset selkeät päätökset ja niistä tiedottaminen. Kaikkien alan toimijoiden pitäisi tiedottaa yhteistyökumppaneilleen toteuttamissuunnitelmistaan ja varmistua, että kumppanit ryhtyvät samoihin toimenpiteisiin.

Usein esitetyt kysymykset

Mitä niille ISMN-tunnuksille tapahtuu, jotka kustantaja on saanut , mutta joita ei ole vielä annettu julkaisuille?

Kustantajan on jatkettava näiden tunnusten käyttöä, kunnes ne loppuvat, mutta ne on muutettava 13-merkkisiksi, jolloin etuliite 979 lisätään 10-merkkisen ISMN-tunnuksen eteen. Kirjain M korvataan numerolla 0. Tarkistusmerkki pysyy samana.

Esim.

ISMN-10 ISMN M-321-76543-1

ISMN-13 ISMN 979-0-321-76543-1

Annetaanko uudet ISMN-tunnukset myös niille julkaisuille, jotka ovat jo ilmestyneet?

Ei anneta. Olemassa olevat ISMN-tunnukset muutetaan 10-merkkisistä 13-merkkisiksi 31.12.2008 mennessä. Tämä muuntaminen soveltuu niille julkaisuille, jotka ovat edelleen saatavilla. Jo annettua ISMN-tunnusta tai viivakoodia ei tarvitse muuttaa ennen kuin kirjasta otetaan uusia painoksia, koska 13-merkkinen viivakoodi on identtinen 13-merkkisen ISMN:n kanssa.

Voiko olemassa olevia, jo käytettyjä 10-merkkisiä ISMN-tunnuksia käyttää uusille julkaisuille lisäämällä tunnuksen eteen etuliitteen 979?

Ei voi. Etuliitteen 979 lisääminen aiemmin käytettyyn ISMN:ään ei tuota uutta ISMN-tunnusta, eikä sitä tästä syystä voi antaa uudelle julkaisulle.

Voinko toimia yhteistyössä tahon kanssa, joka käyttää 10-merkkisiä ISMN-tunnuksia 1.1.2009 jälkeen?

1.1.2009 lähtien ISMN-tunnus on 13-merkkinen, ja kaikkien järjestelmien on mukauduttava käyttämään tätä muotoa. Siirtymävaiheessa kuitenkin tarvitaan todennäköisesti musiikkialan kustantajien ja muiden toimijoiden kesken järjestelyjä tukemaan kumpaakin ISMN-tunnusta.

Pitääkö kustantajien siirtyä käyttämään 13-merkkisiä ISMN-tunnuksia, vai voivatko he jatkaa edelleen 10-merkkisten tunnusten käyttöä?

Kustantajien pitää muuntaa kaikki järjestelmänsä yhteensopiviksi 13-merkkisen ISMN:n kanssa 31.12.2008 mennessä välttääkseen sekaannuksia, kun etuliite 979 otetaan käyttöön. Tämä takaa sujuvan yhteistyön jatkumisen keskeytyksettä eri tahojen välillä.

Jos kustantajalla on vielä runsaasti 10-merkkisiä ISMN-tunnuksia jäljellä, niin miksi ne pitäisi muuttaa 13-merkkisiksi?

Kansainvälinen ISMN-standardi muuttuu. ISMN-järjestelmä on kansainvälisesti organisoitu ja nuottijulkaisujen identifikaatiotunnusta ISMN:ää käytetään laajasti julkaisualalla. Yhtenäisyyden ja alalla tapahtuvien muutosten vuoksi siirrytään 13-merkkiseen järjestelmään.

Pitäisikö julkaisuihin merkitä samanaikaisesti sekä 10- että 13-merkkinen ISMN-tunnus?

Nuottijulkaisuihin, jotka kustannetaan vuonna 2008 ja sen jälkeen, painetaan ainoastaan 13-merkkinen ISMN-tunnus.

